

1. Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1
Ζωγράφου, ☎ 210 74 88 030
2. Φανερωμένης 13
Χολαργός, ☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

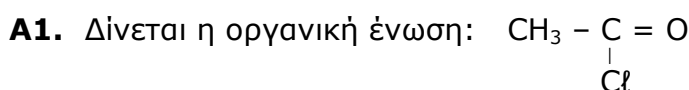

Κριτήριο Αξιολόγησης στη Χημεία Γ' Λυκείου
ΤΜΗΜΑΤΑ ΠΑΛΑΙΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Ημερομηνία: 4 Ιανουαρίου 2020

ΘΕΜΑ Α

Στις ερωτήσεις **A1** έως και **A4** να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της ερώτησης και δίπλα το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Ο αριθμός οξειδωσης του C που συνδέεται με το O είναι:

- α.** 0
β. +1
γ. +2
δ. +3

Μονάδες 5

A2. Κατά τον σχηματισμό 9 g υγρού νερού από $\text{H}_2(\text{g})$ και $\text{O}_2(\text{g})$ σε ορισμένες συνθήκες, ελευθερώνεται ποσό θερμότητας ίσο με 128 kJ. Στις ίδιες συνθήκες, η σωστή εξίσωση για τον σχηματισμό των υδρατμών μπορεί να είναι (σχετικές ατομικές μάζες: H=1, O=16):

- α.** $\text{H}_2(\text{g}) + \frac{1}{2} \text{O}_2(\text{g}) \rightarrow \text{H}_2\text{O}(\text{g}) \quad \Delta H = -232 \text{ kJ}$
- β.** $2 \text{H}_2(\text{g}) + \text{O}_2(\text{g}) \rightarrow 2 \text{H}_2\text{O}(\text{g}) \quad \Delta H = -512 \text{ kJ}$
- γ.** $\text{H}_2(\text{g}) + \frac{1}{2} \text{O}_2(\text{g}) \rightarrow \text{H}_2\text{O}(\text{g}) \quad \Delta H = -300 \text{ kJ}$
- δ.** $2 \text{H}_2(\text{g}) + \text{O}_2(\text{g}) \rightarrow 2 \text{H}_2\text{O}(\text{g}) \quad \Delta H = +464 \text{ kJ}$

Μονάδες 5

A3. Μεταξύ των σταθερών ιοντισμού K_a του ασθενούς οξέος HA και K_b της συζυγούς βάσης A^- σε υδατικό διάλυμα, στους 25°C, ισχύει η σχέση:

- α.** $K_a + K_b = 14$
- β.** $K_a \cdot K_b = 14$
- γ.** $K_a = \frac{10^{-14}}{K_b}$
- δ.** $\frac{K_a}{K_b} = 10^{-14}$

Μονάδες 5

A4. Από τις ακόλουθες ηλεκτρονιακές δομές για το άτομο του ${}_8\text{O}$, ποια αντιστοιχεί στη θεμελιώδη κατάσταση;

- α.** $(\uparrow\downarrow) (\uparrow\downarrow) (\uparrow\downarrow) (\uparrow) (\downarrow)$
- β.** $(\uparrow\downarrow) (\uparrow\downarrow) (\uparrow\downarrow) (\downarrow) (\downarrow)$
- γ.** $(\uparrow\downarrow) (\uparrow) (\uparrow\downarrow) (\uparrow\downarrow) (\uparrow)$
- δ.** $(\uparrow\downarrow) (\uparrow\downarrow) (\uparrow\uparrow) (\uparrow) (\uparrow)$

Μονάδες 5

A5. Κατά τη διέγερση ατόμου υδρογόνου, ηλεκτρόνιο μεταπηδά από την ενεργειακή στάθμη $n = 2$ στην ενεργειακή στάθμη $n = 3$.

Να χαρακτηρίσετε καθεμιά απ' τις προτάσεις που ακολουθούν ως **ΣΩΣΤΗ** ή **ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΗ**:

- α.** Η ενεργειακή στάθμη $n=3$ αποτελεί την πρώτη διεγερμένη κατάσταση του ατόμου του υδρογόνου.
- β.** Χρειάζεται περισσότερη ενέργεια για να ιοντιστεί ένα άτομο υδρογόνου που βρίσκεται στη στάθμη $n=3$ σε σχέση με ένα άτομο υδρογόνου που βρίσκεται στη στάθμη $n=2$.
- γ.** Το ηλεκτρόνιο όταν βρίσκεται στη στάθμη $n=3$ είναι κατά μέσο όρο πιο μακριά από τον πυρήνα σε σύγκριση με το ηλεκτρόνιο που βρίσκεται στη στάθμη $n=2$.
- δ.** Η συχνότητα της εκπεμπόμενης ακτινοβολίας κατά τη μετάπτωση ηλεκτρονίου από $n=3$ σε $n=2$ είναι η ίδια με τη συχνότητα της ακτινοβολίας που απορροφάται κατά τη μεταπήδηση ηλεκτρονίου από τη $n=2$ στη $n=3$.
- ε.** Το μήκος κύματος της εκπεμπόμενης ακτινοβολίας κατά τη μετάπτωση ηλεκτρονίου από $n=3$ σε $n=2$ είναι μεγαλύτερο αυτής που εκπέμπεται κατά τη μετάπτωση ηλεκτρονίου από $n=3$ στη $n=1$.

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Β

B1. α) Να εξηγήσετε αν είναι ΣΩΣΤΗ ή ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΗ η πρόταση:

«Το άτομο ${}_{20}\text{Ca}$ και το ιόν ${}_{22}\text{Ti}^{2+}$ έχουν τον ίδιο αριθμό ηλεκτρονίων, επομένως και την ίδια ηλεκτρονιακή δομή.» (μονάδες 2)

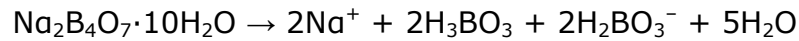
β) Το στοιχείο Σ ανήκει σε κύρια ομάδα της 3^{ης} περιόδου του περιοδικού πίνακα και οι τέσσερις πρώτες ενέργειες ιοντισμού του είναι $E_{i1}=578 \text{ kJ/mol}$, $E_{i2}=1817 \text{ kJ/mol}$, $E_{i3}=2745 \text{ kJ/mol}$ και $E_{i4}=11,6 \text{ MJ/mol}$. Να υπολογίσετε τον ατομικό αριθμό του Σ και να αιτιολογήσετε πλήρως την απάντησή σας. (μονάδες 3)

γ) Δίνονται τα στοιχεία ${}_1\text{H}$, ${}_3\text{Li}$, ${}_6\text{C}$.

- γ₁.** Να εξηγήσετε ποιο παρουσιάζει τη μικρότερη ηλεκτραρνητικότητα. (μονάδες 2)
- γ₂.** Για την ένωση LiH να βρεθεί ο αριθμός οξειδωσης του H . Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδα 1)
- γ₃.** Για το ιόν Li^{2+} να συγκρίνετε τις ενέργειες των τροχιακών $2s$ και $2p$, αιτιολογώντας την απάντησή σας. (μονάδες 2)

Μονάδες 10

B2. α) Ο βόρακας ($\text{Na}_2\text{B}_4\text{O}_7 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$) είναι ένα ορυκτό που χρησιμοποιείται στο πλύσιμο των ρούχων και σε προϊόντα καθαρισμού, ώστε να ελέγχεται το pH. Όταν διαλύεται στο νερό ο βόρακας διασπάται σύμφωνα με την αντίδραση:

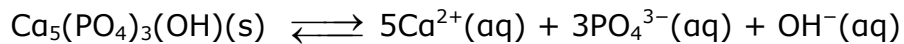

Ποιο το pH του ρυθμιστικού διαλύματος που θα προκύψει, αν προστεθούν 0,05 mol βόρακα σε 1 L νερού στους 25°C;
Δίνεται ότι το βορικό οξύ (H_3BO_3) λειτουργεί ως ασθενές μονοπρωτικό οξύ με $\text{pK}_a = 9,14$ στους 25°C. (μονάδες 3)

β) Υδατικό διάλυμα Δ έχει $\text{pH}=7$ σε θερμοκρασία 60°C. Να εξηγήσετε αν το διάλυμα Δ είναι όξινο, αλκαλικό ή ουδέτερο. (μονάδες 2)

Μονάδες 5

B3. Το σμάλτο των δοντιών αποτελείται από υδροξυαπατίτη, $\text{Ca}_5(\text{PO}_4)_3(\text{OH})$, που είναι ουσία ελάχιστα διαλυτή στο σάλιο, σύμφωνα με την ισορροπία:

Η μείωση του pH του σάλιου με την κατανάλωση όξινων φρούτων και ποτών:

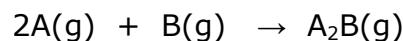
- μετατοπίζει την παραπάνω ισορροπία προς τα αριστερά και επομένως ευνοεί την υγεία των δοντιών.
- μετατοπίζει την παραπάνω ισορροπία προς τα αριστερά και επομένως ευνοεί την καταστροφή του σμάλτου.
- μετατοπίζει την παραπάνω ισορροπία προς τα δεξιά και επομένως ευνοεί την υγεία των δοντιών.
- μετατοπίζει την παραπάνω ισορροπία προς τα δεξιά και επομένως ευνοεί την καταστροφή του σμάλτου.

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση. (μονάδα 1)

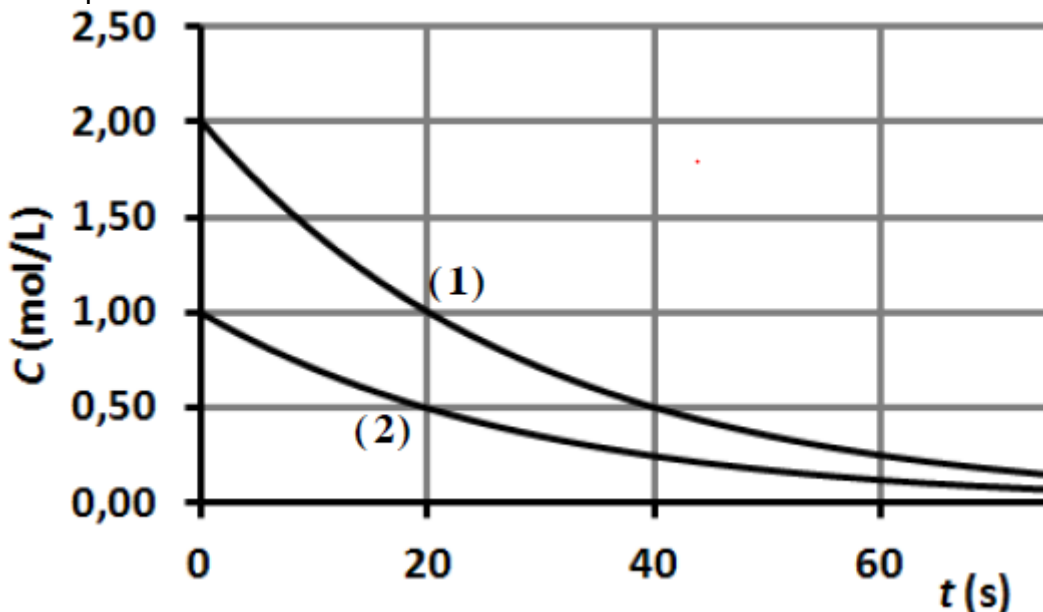
Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας. (μονάδες 3)

Μονάδες 4

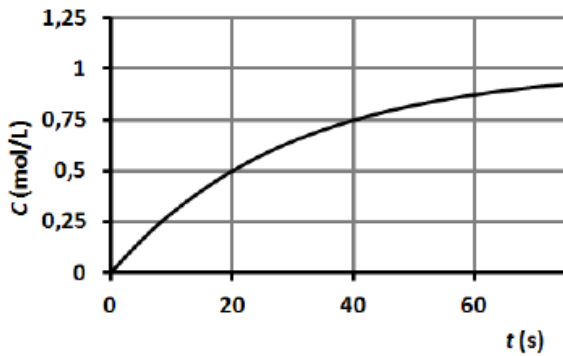
B4. Σε ένα δοχείο όγκου V και σταθερής θερμοκρασίας T εισάγονται τα αέρια A και B, οπότε λαμβάνει χώρα η αντίδραση:

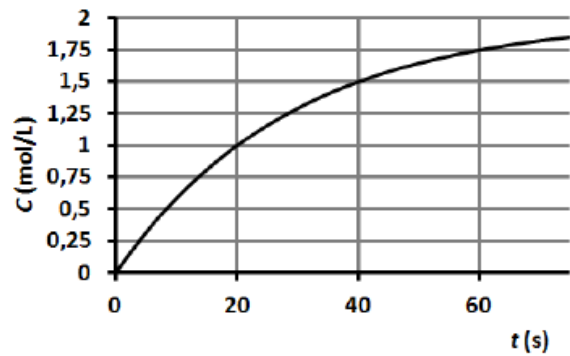
Στο διάγραμμα που ακολουθεί δίνονται οι καμπύλες αντίδρασης για τα δύο αντιδρώντα.

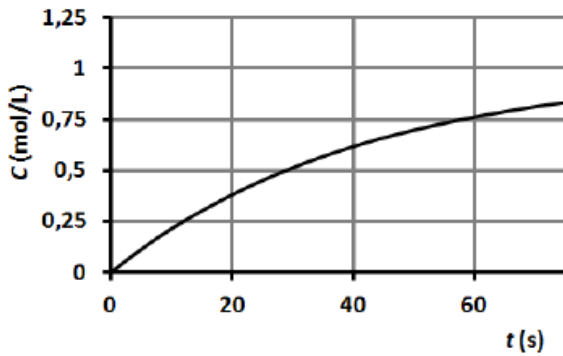
- α.** Σε ποια ουσία αναφέρεται η κάθε καμπύλη; (μονάδα 1)
 Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδα 1)
- β.** Ποιο από τα επόμενα διαγράμματα παριστάνει την καμπύλη αντίδρασης για το A_2B ; (μονάδα 1)
 Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδες 3)

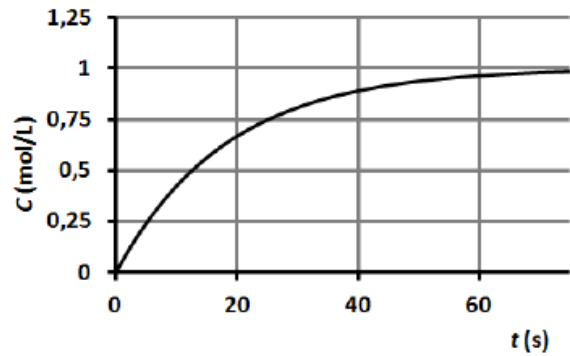
(i)

(ii)

(iii)

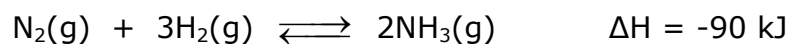

(iv)

Μονάδες 6

ΘΕΜΑ Γ

- Γ1.** Σε κενό κλειστό δοχείο όγκου $V=10\text{ L}$ εισάγεται αέριο μίγμα N_2 και H_2 το οποίο αντιδρά, σε ορισμένη θερμοκρασία θ , σύμφωνα με τη θερμοχημική εξίσωση:

Στην κατάσταση της χημικής ισορροπίας οι συγκεντρώσεις των H_2 και NH_3 είναι $[H_2]=1\text{ M}$ και $[NH_3]=1\text{ M}$, ενώ η σταθερά ισορροπίας στη θερμοκρασία θ είναι $K_c=2$.

- α)** Να υπολογίσετε τις αρχικές ποσότητες των N_2 και H_2 , καθώς και την απόδοση της αντίδρασης. (μονάδες 4)
- β)** Να υπολογίσετε το ποσό θερμότητας που ελευθερώθηκε από την έναρξη της αντίδρασης μέχρι την αποκατάσταση της ισορροπίας. (μονάδες 2)
- γ)** Ενώ η αντίδραση σχηματισμού της NH_3 είναι εξώθερμη, στη βιομηχανία η αντίδραση πραγματοποιείται σε υψηλές θερμοκρασίες, περίπου 500°C . Να εξηγήσετε για ποιον λόγο γίνεται αυτό. (μονάδες 2)

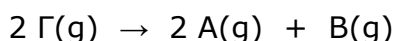
- δ)** Στο μίγμα της ισορροπίας προσθέτουμε αέριο μίγμα που αποτελείται από 10 mol N₂, 10 mol H₂ και 20 mol NH₃. Να εξετάσετε αν θα πραγματοποιηθεί αντίδραση και προς ποια κατεύθυνση. (μονάδες 3)
- ε)** Από την NH₃ που παράχθηκε, λαμβάνεται ποσότητα ίση με 1,1 mol και διαλύεται σε νερό, οπότε προκύπτει διάλυμα Χ. Αν θέλουμε να παρασκευάσουμε ρυθμιστικό διάλυμα με pH=10, να υπολογίσετε τον όγκο διαλύματος HCl 0,2 M που πρέπει να αναμίξουμε με το διάλυμα Χ. Τα διαλύματα βρίσκονται σε θερμοκρασία 25°C, για την οποία δίνονται η K_{b,NH3}=10⁻⁵ και η K_w=10⁻¹⁴. Ισχύουν οι γνωστές προσεγγίσεις. (μονάδες 5)

Μονάδες 16

Γ2. Τα αέρια Α και Β αντιδρούν σύμφωνα με την απλή αντίδραση:

- α)** Αν η ενέργεια ενεργοποίησης της αντίδρασης (1) είναι E_a= 60 kJ, να υπολογίσετε την ενέργεια ενεργοποίησης E_a' της αντίδρασης:

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδες 3)

- β)** Σε κενό κλειστό δοχείο όγκου V=10 L εισάγονται 5 mol αερίου Α και 3 mol αερίου Β, τα οποία αρχίζουν να αντιδρούν σύμφωνα με την (1). Κατά τη διάρκεια των πρώτων 5 min, δηλαδή από τη χρονική στιγμή t=0 μέχρι τη χρονική στιγμή t=5 min, η μέση ταχύτητα της αντίδρασης είναι ίση με 0,04 mol·L⁻¹·min⁻¹. Να υπολογίσετε πόσες φορές μικρότερη είναι η ταχύτητα της αντίδρασης τη χρονική στιγμή t=5 min από την αρχική ταχύτητά της, δηλαδή την ταχύτητα τη χρονική στιγμή t=0. (μονάδες 6)

Μονάδες 9

ΘΕΜΑ Δ

Διαθέτουμε τα υδατικά διαλύματα:

(Y1) HNO₃ με pH=0 και πυκνότητα ρ=1,26 g/mL

(Y2) NH₃ 0,1 M (K_b=10⁻⁵)

- Δ1.** Να υπολογίσετε την % w/w περιεκτικότητα του διαλύματος Y1. Δίνονται οι σχετικές ατομικές μάζες: H=1, N=14, O=16

Μονάδες 4

- Δ2.** Σε ορισμένο όγκο του διαλύματος Y2 προσθέτουμε μικρή ποσότητα ισχυρής βάσης, χωρίς μεταβολή όγκου και θερμοκρασίας, οπότε προκύπτει διάλυμα Y3 με pH=14. Να υπολογίσετε τον βαθμό ιοντισμού της NH₃ στο διάλυμα Y3.

Μονάδες 4

- Δ3.** Με ποια αναλογία όγκων πρέπει να αναμιχθούν τα διαλύματα Y1 και Y2, ώστε να προκύψει διάλυμα με pH=7;

Μονάδες 6

Δ4. Υδατικό διάλυμα CH_3COOH ($K_a=10^{-5}$) ογκομετρείται με πρότυπο διάλυμα το Υ2. Ποιος από του παρακάτω δείκτες είναι καταλληλότερος για την ογκομέτρηση αυτή:

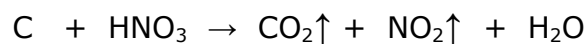
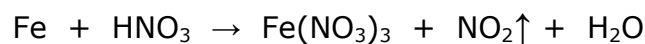
- α.** ερυθρό του κογκό (pH: 3-5)
- β.** ερυθρό του αιθυλίου (pH: 4,5-6,5)
- γ.** κυανούν της βρωμοθυμόλης (pH: 6-7,6)
- δ.** ερυθρό της κρεζόλης (pH: 7,2-8,8)

Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

Μονάδες 3

Δ5. Ο χυτοσίδηρος είναι κράμα σιδήρου-άνθρακα περιεκτικότητας από 2-5% w/w σε άνθρακα. Είναι κατάλληλος για την κατασκευή χυτών αντικειμένων κι απ' αυτό πήρε το όνομά του.

57,2 g χυτοσιδήρου διαλύονται πλήρως σε 10 L του διαλύματος Υ1, οπότε πραγματοποιούνται οι αντιδράσεις:

Μετά την αντίδραση και την απομάκρυνση των αερίων προϊόντων προκύπτει διάλυμα όγκου 10 L, στο οποίο η συγκέντρωση των ιόντων H_3O^+ είναι ίση με 0,36 M.

α) Να συμπληρωθούν οι συντελεστές των χημικών αντιδράσεων (1) και (2). (μονάδες 2)

β) Να υπολογίσετε:

- τη σύσταση του χυτοσιδήρου σε g,
- τον συνολικό όγκο των παραγόμενων αερίων, μετρημένο σε STP.

Δίνονται οι σχετικές ατομικές μάζες: C=12, Fe=56

(μονάδες 6)

Μονάδες 8

Όλα τα υδατικά διαλύματα βρίσκονται σε θερμοκρασία 25°C, για την οποία δίνεται η $K_w=10^{-14}$.

Να γίνουν οι γνωστές προσεγγίσεις που επιτρέπονται από τα δεδομένα του προβλήματος.